Sobi lyi Wa Naa Hai Lele

Sobi iyi wa naa hai lele

Si tiau ihẽ iyi a ya kpe Sobi iyi wa naa hai lele a kɔ isɛi ide ikã ikã gɔ ŋa iyi i wa si tiai idei Ilaaõ. Nɔ a tɔtɔɔ ŋa a fɔ ide dimi akã. Si kuyɛm tia iyi wa nyisi yaasei kukɔi idei Ilaaõ i re nŋui i jɛ tiai idei Ilaaõ takaɛ.

Idei Ilaaõ, hai lelei wa naa no i jɛ sobi nla nla bi inɛ ŋa iyi a waa bi aŋa a jɛ inɛ dee dee ŋa. I sĩa inɛ ku kpaasi idɔ, ku jɔ dulum ku ce, nɔ ku jɔ Lafɛ̃ɛ Jesu Kirisi ku buba si idɔɛ ku jɛ woo faabaɛ nɔ ku dasiɛ naanɛ do idɔɛ fei. Bii i ce bɛɛbɛ Lafɛ̃ɛ a nyisiɛ araɛ nɔ a jɔ inɔ didõ do laakai ku sũ ku buba si idɔɛ. Amu n wa n cooi hai adõ 1937, nɔ hai waati bɛɛbɛ n ku fũsi anu akã jiidau bɛ iyi n nɛ do Lafɛ̃ɛ awɔ. Nsɛi n wa n tɔɔɛ i jɔ ku jɛ woo faabaɛ do Lafɛ̃ɛɛ hai nyĩ bii i ku coo titã.

-Watson Goodman (1920-2002)

Amma Ilaaõ i nyisi wa kubi nlae domi waati iyi a waa je ilu dulum ŋa, Kirisi i ku na iri nwa. –Romu 5:8

Hee a maà ce jingaui Aru ku fita si Jesu i ma iyi awaatii nŋu i to ku ne hai andunya ku bo bi Baae. I bi inee ŋa iyi a wa si andunya, no i nyisi ŋa kubi nlae. -Zãa 13:1

Kubi nla go kù wee iyi i re bii ku je ine ku na kuweee na irii kpaasie na.

–Zãa 15:13

Jesu Kirisiu nyui i je woo je seeda ilu naane, do ine sinte iyi i ji hai si bale, no i je amanlui amanlu ya. I bi wa no i faaba wa hai si dulum du wa do njee.

–Kuyei Zãa 1:5

Domi Ilaaõ i bi inti andunya na jiida jiida, hee i na na ama intemoko akãt ku ba int iyi i dasit naant fei kù maà ce nfe, amma ku nt kuwtt iyi ci ya tã. -Zãa 3:16

Hai kukpe Ilaaõ i naa bi tom no i ni, N bie hai sinte hee do ajo fei, na ŋoi i jo n fae wa bi tom si jiida ku jem.

–Jeremi 31:3

2

Jesus Kirisii i jɛ Ilaaõ

Do nto, ine go kù wee iyi a yoko ku jã kulai asiii kpãai Aõ ku too nwa. Ilaaõ i jo ine na a màa do ara bei amane, no Hundee i jo a mà mii iyi wa fo fei ntoi. Amaleka na mo a yoo. A waazo idee si dimi baa yooma fei. No a dasi idee naane si andunya. No a soo lele. –Tim. I, 3:16

Hai sinte Ide i weei, Ideu i weei do Aõ. Ideu takae mo Aõi...Wee, Ideu i baa i je amane iyi i kõò didõ do nto, no i ba wa kuwee. -Zãa 1:1, 14

Nŋu ŋau ihẽ fei i cei ku ba ide iyi Ilaaõ i sõ waliu ku sisia inɛ ŋau ku kõ, iyi i ni, Mudẽɛ go a naa ku nɛ asĩ ku bi ama inɛmokɔ, nɔ a kpoo Emanuɛli. Yaasei iriu nŋu-i i jɛ Ilaaõ i wɛɛ do awa.

-Matie 1:22, 23

Doi Jesu i jɛa i ni, Hai kukpɛi n wa ino nŋɛ ihɛ̃ nɔ i kù màm, Filipu? Inɛ iyi i yɛm i yɛ Aɔ̃ Baabai. To. Na mii i ce i waa ni, Nyisi wa Aɔ̃ Baaba ma. I kù dasi naanɛ iyi n wa si Aɔ̃ Baaba, Baaba mɔ i wa sim? Ide iyi n wa n sɔ̃ ŋɛ, n kù wa n fɔ do yiikoi amu takam. Amma Baaba iyi i wa sim nŋui wa ce icɛɛ. -Zãa 14:9, 10 Jesu i jɛ amai Ilaaõ

3

Ine iyi i jesi iyi Jesu i je amai Ilaaõ, Ilaaõ i wa sie, no lafẽe mo i wa si Ilaaõ. –Zãa I. 4:15

Doi amalekau i jɛa i ni, Hundei Ilaaõi a naa siɛ, no gbugbãɛ ku biiɛ bɛi jĩjĩ. Nŋui i jo aa kpe Ama kumau iyi aa naa i biu amai Ilaaõ. –Luku 1:35

Domi a bi nwa ama inemoko, nŋui Ilaaõ a na yiiko. Aa kpooi Woo ko jiida do Ilaaõ ilu gbugbã, no aa kpoo Baaba iyi i wee hee do ajo fei ma no i je ilaalu iyi wa mu nwa laakai ku sũ. —Ezai 9:5

Wa fɔ ideu ku tã mɔm nɔ bukɔɔ fũfũ gɔ i dede i bii ŋa. Nɔ a gbɔ ide ku fɔ gɔ si bukɔɔu i ni, Inɛ ihɛ̃i i jɛ amam. N buu jiida jiida, siɛi inɔ didɔ̃m fei i ya wa. I ya gbɔ ideɛ ŋa. -Matie 17:5

Doi inteu i ni, Lafee, yooi i je Amai amane ku ba n dasie naane. Doi Jesu i ni, Amu iyi i waa yeu ihe mbe, amui n wa n bae ide ku fo be. -Zaa 9:36, 37

Domi zaka bei A5 i to fei, i nyisi wa si arai Kirisi. –Kol. 2:9 4 Jesu wa sõ wa ine iyi nŋu i je

No Jesu i ni, Hai ile ihẽi iŋe i waa naa ŋa, amma amu hai lelei n naa. Iŋe inei andunya ŋai, amma amu n ku je inei andunya. Doi Jesu i ni, An sõ ŋe nto, n wee hai waati iyi a kù bi Aburaham. -Zãa 8:23 do 58

Doi abou i sõo i ni, N mà iyi Kirisi a naa ku naa. Bii i naa nŋui a sisi nwa fei ndɛɛ. Doi Jesu i ni, Amui ihɛ̃, amu iyi n wa n baɛ ide ku fo. -Zãa 4:25, 26

Doi Jesu i sõ ŋa i ni, Amui n je ijei kuwee. Ine iyi i naa bi tom, ari kaa kpa lafee ma, no ine iyi i dasim naane, agbe kaa kpaa ma. -Zaa 6:35

Waati iyi n wa si andunya amui n je iyā kumai andunya. –Zãa 9:5

Doi Jesu i sõo i ni, Amui n je kujĩi iku ŋa do kuwee. Ine iyi i dasim naane a maa weei baa bii i ku. -Zaa 11:25

I ya maa kpem Meetu na do Lafee. Ntoi i waa fo na, domi beebei n je. –Zaal3:13

Doi Jesu i jea i ni, Amui n je kpãa, do nto, do kuwee. Kpãa go kù wee iyi aa boò bi Aõ Baaba bii ku je hai bi tom.

–Zãa 14:6

Maamaace go na iyi Jesu i ce 5

No gbakã i ni zamaa ŋau a buba si fofou, no i so p $\tilde{\epsilon}\epsilon$ ara miu do c $\tilde{\epsilon}\epsilon$ minjiu, no i ru iju lele i too Ilaaõ. No i bububu p $\tilde{\epsilon}\epsilon$ u i na mocoe ŋau a kp $\tilde{\epsilon}a$ zamaau. No aŋa fei a j ϵ a yo. No mocoe ŋau a ko bubu iyi i gbeu zakai kolo maateeji a neò. Ine ŋa iyi a j ϵ u a we ϵ i zakai amane footo miu, baai inaabo do amu ŋa baasi. —Matie 14:19-21

Iyi i fɔ ideɛ i tã nɔ i sɔ̃ Simɔɔ i ni, Bɔò akɔu si bua nɔ i le taao nŋɛ si inyiu i mu cɛ̃ɛ ŋa. Dɔi Simɔɔ i sɔ̃ɔ i ni, Mɛɛtu, a ce icɛ do idũ fei a kù mu ngɔgɔ. Amma si bɛi awɔi i fɔ, an dasi taaou inyi. Iyi a dasi inyi ŋɔi a mu cɛ̃ɛ bututu hee taao nŋau wa ga. -Luku 5:4-6

No feeju minji go ŋa a waa buba itî kpãa be, a gbo iyi Jesu wa lo. Doi a waa dõ anu a ni, Lafee, tokui Davidi, ce araare nwa. Doi Jesu i ni, Mii i bi n ce nŋe. Doi a jea a ni, Lafee, a bi ka ye ilu ma. No Jesu i ce araare nŋa i lu iju nŋau. No gbakã ine ŋau a ye ilu a waa tooe.

-Matie 20:30 do 32b-34

6 Jesu Kirisi i je woo taka do Lafee

Ilaaõ, nŋu iyi i taka mii fei [hai bi Jesu Kirisi]. –Efesu 3:9b

Domi hai bi tɛɛi Ilaaɔ̃ i takaò mii fei iyi i wa lele do ilɛ, iyi a waa yɛ do iju do iyi a kù waa yɛ, bɛi ilaalui lele ŋa do ilu iri ŋa do ilu yiiko ŋa do ilu gbugbã ŋa. Hai bi tɛɛi Ilaaɔ̃ i takaò fei ndɛɛ, na iriɛi i nɔ i ce ŋa. —Kol. 1:16

Nŋui i taka mii baa yooma fei, no nkāma kù wɛɛ iyi kù jɛ nŋui i takaɛ. –Zāa 1:3

No gelei ine fei ku jesi iyi Jesu Kirisi nyui i je Lafee. Nyu bei a na Ilaao Baaba amboi. –Filipi 2:11

Ilaaõ, si waatii ankãanyiu ihẽ i jo Amae takaɛ wa ba wa ide ku fo. Amaui Ilaaõ i cica ku jɛ woo jɛ tubii mii fei, nŋu iyi i baà andunya ku taka. -Heb. 1:1a, 2

Na ŋɔi i jɔ i sĩa ku jɛ iŋɛ inɛi Isirɛli ŋa fei i ma iyi ihẽ ŋa. Jesu iyi a kpakpa si jĩi nɔu bɛ, nŋui Aɔ̃ i ce Lafɛ̃ɛ do Kirisi.

-IWB 2:36

Domi Kirisi i ku no i dede hai si bale ma ku ba ku je Lafẽei ine ŋa iyi a ku do ine ŋa iyi a wee. –Romu 14:9

Jesu Kirisi a ciitia ine fei 7

Bii bɛɛbɛi, na mii i ce awɔ i waa yɛ taalei kpaasiɛ. Ma na mii i ce i waa donda kpaasiɛ. Awa feii aa ka leekĩ ajɔ akã si wajui Ilaaɔ̃ ku ciiti nwa. –Romu 14:10

N wa n dasiei si wajui Ilaa5 do si wajui Jesu Kirisi, nŋu iyi a ciitia ilu hunde do iku ŋa, n wa n təsei na kunyie wa ma do bommae. –Tim. II, 4:1

Jesu i ni ma, Si waati iyi amu Amai amane an nyi wa si andunya do amboim do amaleka ŋau fei, an buba si batai bommam n ciitia inei andunya ŋa. Dimii andunya fei a totoo si wajum, no an feefee amane jiida ŋa do ine laalo ŋa bei woo degbe i ya feefee angudã do iwo. -Matie 25:31, 32

Beebe moi a ye si ajoi ciitii Ilaa $\overline{2}$ si bii Jesu a ciitia ine ŋa na ice iyi a waa ce si asii fei si bei labaaru jiidau wa fo, labaaru jiida iyi n wa n sisi nŋe. —Romu 2:16

Doi i dasi wa ka maa waazoa ine na, no ka jea ine na seeda iyi nnui Aõ i cica ku ciitia ilu hunde do iku na. –IWB 10:42

8 Kirisi nŋu akãi a faaba wa

Amui n je ande. Ine iyi i lo wa do bi tom fei a ba faaba. A lo, a no ku fita, a no ku -Zãa 10:9 ba bi ku je.

Doi Jesu i jea i ni, Amui n je kpãa, do nto, do kuwee. Kpãa go kù wee iyi a boò bi Aõ Baaba bii kù je hai bi tom. -Zãa 14:6

Na ŋɔi i ce n ni aa ku si dulum du ŋɛ ŋa. Domi bii i kù dasi naane na iyi amui n je ineeu nto nto aa ku si dulum du ne na.

-Zãa 8:24

Iyi [Jesu] i kõ tã i je icui faaba iyi ci ya tã na irii ine ŋa iyi a waa jirimae fei. -Heb. 5:9

Domi ine fei i ce dulum no a kua amboi Ilaaõ. Amma Ilaaõ i ce ŋa dee dee hai nε ngogo ku sã na jiida ku jɛɛ, do saabui Jesu Kirisi iyi i ya ŋa. –Romu 3:23, 24

Doi i jo a yoko ku faaba ŋa hai nsei hee do ajo fei, ine ŋa iyi a waa sekee si Ilaaõ do saabue, domi i weei ku too Ilaaõ suuru na -Heb. 7:25 iri nŋa.

Woo faaba go kù wee ma bii kù je nnu akã, domi A5 kù na irii ine go ma si andunya iyi aa ka kpe ka bao faaba.

-IWB 4:12

Kirisi nŋu akãi a faaba wa 9

Amma Ilaaõ i jo i wee si Jesu Kirisi na no i jo Kirisi i mu nwa bisi. Kirisii i faaba wa i nya wa hai si dulum du wa, do saabuei a jeò dee dee a jeò inei Ilaaõ na.

–Korenti I, 1:30

I so arat i na na iri nwa ku ya wa hai si laalo baa yooma fei, no ku ce wa int kumá na ka je titi nnu akã no ka je ilu himma na ka maa ceò ice jiida. —Tite 2:14

I ya maa saabu Ilaaõ Baaba..., nŋu iyi i jɔ i nɛ ikpɛ̃ si tubu iyi i jilɛa woo dasi naanɛ ŋa si inya kuma. Do ntɔi i nya wa hai si awɔ gbugbãi ilu kuku nɔ i buba wa si bommai Amaɛ. Do saabui Amaui a baò faaba nɔ i wɔ dulum du wa. –Kol. 1:11-14

Domi amu Amai amane n naa ku dede ine na iyi a nyoi n faaba na. –Luku 19:10

No a $k\tilde{2}$ iri tit $\tilde{2}$ go, a waa ni, Awoi i to i gba tiau no i ga sɛɛda ŋau. Domi a kpaɛ wo. No do njɛɛi i raa A $\tilde{2}$ amanɛ ŋa hai si dimi fei, do fee ikā ikā fei, do amanɛ fei, do ilɛ fei. —Kuyɛi Zãa 5:9

I jo kookoosui kuwee nŋe ku nyisi kubi bei Kirisi i bi wa, no i na kuweee na iri nwa bei kuwee jiida iyi i doa Ao si. –Efesu 5:2

10 Do saabui njei Kirisii a baò faaba

Nsɛi, si na iyi i jɔ ikui Kirisi i jɔ Ilaaɔ̃ i ce wa inɛ dee dee ŋa kù nɛ sika sika kāma a faaba wa hai si idookõe iyi a naa ma.

-Romu 5:9

Domi do saabui njei Jesui, Ilaaõ i faaba wa no i wo dulum du wa. Beebei i nyisi wa didõ nlas. -Efesu 1:7

Bala nŋɛ ŋa a jɔ nŋɛ tubii kuwɛɛ ngbɛ. Nɔ iŋe taka nŋe i mà ŋa iyi a faaba ŋei hai si kuweeu. Kù je do mii iyi a naa ku tãi a faaba ŋe, bei andufu wala wura. Aawo, a faaba nei do nje ilu beerei Kirisi, nnu iyi i ye bei angudãi kuwee hai ne taale no ku ne riisi go. -Piee I, 1:18, 19

Amma no a waa ne si inya kuma, si bei Aõ takae i wa si inya kumau, aa ka ne anu akã si awa duusõo, no njei Jesu amae wa we wa hai si dulum fei. –Zãa I, 1:7

Beirei aranfãanii njei Kirisi a to. Do saabui Hundei Ilaaõ, nŋu iyi ci ya kui, i naò Ilaaõ arae bei kuwee iyi kù ne agbe. Njeei a má ido nwa hai si ice nfe ku ba ka yoko ka too Ilaaõ, nŋu iyi i je icui kuwee.

-Heb. 9:14

Kirisi i faaba wa na 11 naane ku dasi

Domi Ilaaõ i faaba ŋɛ na didõɛ do saabui naanɛ ku dasi. Kù jɛ na himma nŋɛ, amuai Ilaaõi. Kù jɛ ribai icɛ nŋɛ. Na nŋu, inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku tɔɔ fufu. –Efesu 2:8, 9

Nsei, si bei Ilaaõ i ce wa ine dee dee na na naane ku dasi nwa a ne anu akã do nnu do saabui Lafee nwa Jesu Kirisi. –Romu 5:1

Domi bii a ne anu akã do Jesu Kirisi, a ce bango a kù ce bango kù je ide kãma. Ide iyi i ne amboi i re nŋui i je naane ku dasi iyi wa ce ice do kubi. -Gal. 5:6

Dasi Jesu Lafee naane aa ba faaba....

-IWB 16:31a

Domi amai Ilaa5 fei i ya kāmia andunya. Si naane ku dasi nwai a ya ka kāmiaò andunya. –Zãa I, 5:4

Doi a bees a ni, Mii aa ka ce ka ceò ice iyi Ilaa5 i bi. Doi Jesu i je nŋa i ni, Ice iyi Ilaa5 wa bi si ŋe, nŋui i je i dasi amu woo bee naane ŋa. -Zãa 6:28, 29

Amma ide iyi ihẽi a ko ku ba i dasi naane ŋa iyi Jesui i je Kirisi amai Ilaaõ, no do saabui naane ku dasii i ba kuwee hai tã ŋa na irie. -Zãa 20:31 Araarei Ilaaõ

Ka saabu Ilaaõ, Baai Lafɛ̃ɛ nwa Jesu Kirisi, nŋu iyi i nɛ araare, iyi wa tũ idɔ nwa waati kãma fei. –Kɔrɛnti II, 1:3

Ilaaõ, yooi i ye bei awo, awo iyi i ya wo dulum dii ine ŋa no i ya gbeje idei kurarai ine ŋa iyi a gbe, aŋa iyi a je tee. Idookõe ci ya kpe, domi do ino didõi i ya nyisi wa araaree. -Mise 7:18

Domi jiida ku jɛɛ i la i caa, bɛɛbɛ mɔi dee dee ku jɛɛ i yɛ. –Iri ku kɔ̃ 108:5

Jiida ku jɛi Ilaaɔ̃ kaa kpa iri ajɔ kāma, bɛɛbɛ mɔi do araareɛ. Nɔ i ya maa nyisi wa araareɛu waati kāma fei. Dee dee ku jɛɛ i la i caa. –Lam. 3:22, 23

Zaka bei lelei A5 i jĩò ile, zaka beebe moi jiida ku jee i jĩ isa i to bi inee ŋa iyi a mà beeree. Amma jiida ku jei Ilaa5 i ya kpei hee do ajo fei bi inee ŋa iyi a mà beeree no araaree i ya wee do toku nŋa ŋa.

–Iri ku k5 103:11, 17
I faaba wa. Waati bεεbεi Hundeε iyi i da nwa si i bí wa isε gbeejisia no i mu nwa kuwεε tit5. Kù faaba wa si na iyi i jo a ce icε jiida, amma si na iyi i jo i ce araare nwai.

llaaõ wa kpe wa ka 13 naa bi tεε

Ilaaõ i ni, I naa wa ka gbo si nje. Baa bii dulum du nŋe i jo ido nŋe i dũ, a kpaasi, no a fũutai bei iwu tafa. -Ezai 1:18

Hundei Ilaaõ do abo titõ a waa fo a ni, Naa wa. Inɛ iyi wa gbo ideu fei nŋu mo ku ni ku naa wa. Inɛ iyi agbɛ wa kpa ku naa wa, inɛ mo iyi i bi inyii kuwɛɛ ku naa ku gba, kù nɛ ku sã. –Kuyɛi Zãa 22:17

Iŋɛ iyi agbɛ wa kpa ŋɛ fei i naa wa bi inyiu. Baa bii i kù nɛ fia ŋa i naa i ra, i jɛ ŋa. I naa i ra vɛ̃ɛ do amɔ hai nɛ fia ku sã ŋa. -Ezai 55:1

Ajɔi ankãanyii jingaui i ya nɛ bɛɛrɛ ku re. Ajɔ nŋuu ŋɔi Jesu i dede i leekĩ wa fɔ ide hee lele i ni, Inɛ iyi agbɛ wa kpa ku naa ku mɔ bi tom. -Zãa 7:37

Iyi Jesu i ye mii iyi a waa ceu, ŋɔi idɔe i kõ, i sõ mɔcɔe ŋa i ni, I jo amu ŋau a naa bi tom, i maà ganji ŋa. Domi Ilaaõ i je ilaalui ine ŋa iyi a jo ŋa. -Maaku 10:14

Iŋɛ iyi i gbɛɛji do aso nŋɛ fei i naa wa bi tom an mu nŋɛ kusīmi. –Matie 11:28

14 Ku je ine feii i je amai Ilaaõ

Nsei, aa ka yoko ka mà ine iyi i je amai Ilaaõ do ine iyi i je ti Seetam. Ine iyi kù waa ce jiida fei, do ine iyi kù bi kpaasie ŋa, kù je ti Ilaaõ. -Zãa I, 3:10

Domi ine ŋa iyi Hundei Ilaa5 wa gbã, aŋai a je amae ŋa. Domi Hunde iyi Ilaa5 i mu nŋe kaa ce ŋe aru, kaa no ku jo njo ku mu ŋe ma, amma Hundeu a ce ŋe amai Ilaa5 ŋa, no do gbugbãei aa ka yoko ka kpe Ilaa5, ka ni Baaba. —Romu 8:14, 15

Ku ba i má dee dee ŋa i maà nɛ taale gɔ, iŋɛ iyi i jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa. I sīa i maà nɛ kurara gɔ si wajui inɛ laalɔi andunya ŋa iyi a kù waa too kpãa. I sĩa i maa da ina si anini nŋa bɛi fitila ŋa. -Fil. 2:15

Na ŋɔi i jɔ Ilaaɔ̃ i ni, I fa ara nŋɛ hai bi tu ŋa nɔ i jĩò ŋa ŋa. I maà má kɔkɔi mii iyi i riisi. Bii i waa ce bɛɛbɛ ŋa an gba ŋɛ. An jɛ baa nŋɛ. Nɔ iŋɛ mɔ aa jɛ ama inɛmɔkɔ do ama inaabom ŋa. Nŋui Ilaaɔ̃ ilu gbugbā fei i fɔ. —Kɔrɛnti II, 6:17, 18

Amma ine go ŋa a gbaa no a dasie naane, no i mu nŋa gbugbã a jeò amai Ilaaõ ŋa. –Zãa 1:12

Ilaaõ wa fo idei atẽ ku mo 15

Nsei, daai amane i fita gbugbãa zarara. Daa ŋau nŋui i je abo kaafe ku sũò, do daa laalo, do daa nkpo nkpo, do iwẽ ku too, do dobu dobu ku ce, do mbeete, do ija, do igu, do idookõ, do nje ku wã, do kakoo, do nje ku feefee, do kodee, do atẽ ku kpa ine, do atẽ ku moi buci, do mii iyi i jo beebe fei. N wa n sõ ŋe bei n tako n fo n ni, ine ŋa iyi a waa ce dimii beebe a kaa ba bommai Ilaaõ pai. -Gal. 5:19-21

I jo ka në dee dee bei inë na iyi a waa në si inya kuma. Ka maà jo ijë ku bi nwa ku la ku caa, no ka maà mo atë, ka maà de abo kaafe na, ka maà cea një laalo, no ka jo ija do igu. Amma i so daa titõi Jesu Kirisi Lafëe nwa, no i maà jo daai ine taka nne ku maa neò ne, i maa ceò bine ma na. –Romu 13:13, 14

Maà jo kusĩai atẽ vẽc do iba iyi wa ce si ino koofu ku lelee ku fae. Waati iyi wa lo si gbangoloe a maa dõe sii, amma do ankãanyi a naa ku joee bei njoi i ŋoe, i ne acĩi bei acĩi njo. -Monda 23:31, 32

16 Jiida ku ce nŋu akã kù to

Doi Jesu i jea i ni, I bi Aõ Lafee do idoe fei, do hundee fei do lasabue fei. Nŋu bei i je wooda sinte, nŋui i no i re ŋa.

-Matie 22:37, 38

Doi Jesu i dasi kpãa. Iyi wa nɛ, ŋoi inɛ go i sei wa i koo i gule si wajue i ni, Meetu, awo ine ncee, yoomai an ce n bao kuwee hai tã. Doi Jesu i beee i ni, Na mii i ce i waa kpem ine ncee. Ine go kù wee iyi i je ncee bii kù je A5 nŋu akā. I mà sãa sãa mii iyi wooda i ni. Nŋui i jɛ, maà kpa inɛ, maà ce sakara, maà ce ile, maà jɛa inɛ gɔ sɛɛda ibo, maà taki inɛ gɔ, jirimă iyeo baaɛ. Nɔ i ni, Mɛɛtu, n ce mii ŋau bɛ fei tã hai keekem. Doi Jesu i co inteu do kubi no i ni, I gbee mii akã. Koo ta mii iyi i ne fei no i kpɛ̃a ilu are ŋa fiau. Bii i ce bɛɛbɛ aa ba amani jiida lelei A5. Si ayĩe no i naa i toom. Ide iyi Jesu i fou kù doa inteu si. No si bei i je ilu amani nla nla nji i sinda wa ne do ino ku fo. –Maaku 10:17-22

Kpãa go i wee iyi amane i ya tamaa i sĩa, amma ikui i ya naa ku je iri kukpae. –Monda 16:25

l maà jɔ a dĩ iju nŋε

I maà ti i lɛlɛ ara nŋɛ. A ci ya nyaanyi A5. Domi iyi amanɛ i gbɛ̃ nŋui a da. -Gal. 6:7

Iŋɛ amam ŋa, i maà ti i jɔ inɛ gɔ ku dĩ iju nŋɛ. Inɛ iyi wa ce mii iyi i jɛ dee dee, inɛ dee deei, si bɛi Jesu takaɛ i yɛ. Inɛ iyi i ya maa mɔsi dulum, inɛi Seetam nii, domi hai sintei Seetam wa ce dulum.

-Zãa I, 3:7, 8a

17

Iŋɛ, i kù mà ŋa iyi woo ce laalɔ ŋa a kaa ba bi ku buba si bommai Ilaaɔ̃? I maà jɔ a dĩ iju nŋɛ. Inɛ ŋa iyi a waa tɔtɔɔ sɛ̃ɛ hai ce abɔdɔ̃ do woo tɔɔ iwɛ̃ ŋa do woo ce sakara ŋa do inɛ ŋa iyi a waa sūò inɛmɔkɔ kpaasi ŋa do ile ŋa do ilu binɛ ŋa do woo mɔ atɛ̃ ŋa do woo yaako inɛ ŋa do woo jɛ inɛ taki ŋa a kaa ba inya si bommai Ilaaɔ̃.

-Korenti I, 6:9, 10

I maà jo ine go ku dĩ iju nŋe do ide nfe, domi na nŋu bei i jo idookõi Ilaaõ wa naa si irii ine ŋa iyi a kù waa jirimae.

-Efesu 5:6 Amma i jɔ i jɛ woo ceò ideu icɛ ŋa, kù maà jɛ ku gbɔɛ nŋu akã, bɛi inɛ ŋa iyi a waa dĩ ijui ara nŋa. -Jak. 1:22

18 Dulum nii i ya naao iku wa

Dulum i lɔ wai si andunya hai bi inɛ akã, nɔ dulum nɔu i naaò iku wa. Ikuu i tosi inɛ fei, domi aŋa fei a ce dulum.

-Romu 5:12

Bii i waa ce lasabui idoobii arae, ikui i je iri ku kpae. Amma bii i waa ce lasabui Hundei Ilaaõ, aa ba kuwee do laakai ku sũ. Domi ine ŋa iyi a waa too idoobii ara nŋa, aŋai a je mbeei Ilaaõ ŋa. A ku waa jirima woodae, no a kaa yoko mom.

-Romu 8:6, 7

Ine iyi i ce dulum, laf $\overline{\epsilon}$ ei a ku. Amu ŋa a kaa s $\overline{a}$ gbesei dulum dii iye $\overline{o}$ baa nŋa ŋa, nɔ b ε eb ε mɔi iye $\overline{o}$ baa ŋa a kaa s $\overline{a}$ gbesei dulum dii ama nŋa ŋa. Aman ε dee dee a w ε ei do dee dee ku j ε e, aman ε laalɔ mɔ a w ε ei do laalɔ ku j ε e. —Ezeki ε li 18:20

Amma i sĩa ka ce inɔ didɔ̃ nɔ ka nyaanyi si na iyi i jɔ ifɔɛu ihɛ̃ i yɛ bɛi i kui wo, nɔ i baa si andunya ma. I nyɔ wo nɔ a yɔɔ ma. —Luku 15:32

Domi ribai dulum nŋui i jɛ iku. –Romu 6:23a

Kirisi i kãmia iku

Amma Hundei Ilaaõ i nyisi do gbugbã iyi ntoi amai Ilaaõi si waati iyi i dedee hai si bale. –Romu 1:4

Iyi i fo beebe i tã noi i la hee lele i ni, Lazaa, fita wa hai be. Doi i fita wa hai ino baleu do aco iyi a woò awoe na do isee na do irie. Doi Jesu i ni, I fũu, i jo ku ne.

-Zãa 11:43, 44

Baaba i bim si na iyi i jo n wa n na kuweem, no n gbaa ma. Ine kãma kaa yoko ku nya kuweem nou, i gbe bii amu takam n jesi n na kuweem n ku. N ne yiiko iyi an naa, no n ne yiiko iyi an gbaa ma. Beebei Baam i dasim ku ce. -Zãa 10:17, 18

Doi i sekee si na i lu kpakoi ikuu no ine na iyi a waa soo a leekĩ. No Jesu i ni, Awo awaasũ, n wa n sõe, dede. No awaasũ iyi i kuu i dede i buba wa fo ide.

–Luku 7:14, 15a

Amui n jɛ ilu hunde. N tako n ku wo amma nsɛi n wɛɛ hee do ajɔ fei. N nɛ yiiko si antai iku do bi ku wai iku ŋa.

-Kuyei Zãa 1:18

Mbeei ankāanyi iyi Kirisi a kpa nŋui i je iku. –Korenti I, 15:26 20

Woodai Ilaaõ

[Ilaaõ i ni,] I kaa so ine go i sãsi agbem ŋa.

I kaa gbea ara nŋ ε mii kāma go ŋa ma iyi aa y ε b ε i mii ŋa iyi a wa lelei A3 walako il ε ih $\tilde{\varepsilon}$, walako si l ε l ε i inyi. I kaa gul ε si waju nŋa i maa too ŋa ma ŋa, no i maà ce nŋa ic ε go ma ŋa.

I maà ti i maa kpe irii amu A5 Lafɛ̃e nŋɛ nfe nfe domi n kaa n jo woo ce dimiɛ ŋa iyi n kù kpã ŋa iju.

I ye gigii ajoi kusĩmiu i nyaa ikã ŋa si bei n sõ ŋe. Ajo meefai i ne ŋa iyi aa ce ice, no i ce mii iyi i ne ku ce fei ŋa.

I jirima iyeò baa nŋɛ ŋa bɛi amu A5 Lafɛ̃ɛ nŋɛ n jilɛ nŋɛ woodau.

I maà kpa ine ŋa.

I maà ce sakara ŋa.

I maà ya ce ile ŋa.

I maà jea kpaasi nye ya seeda ibo.

I maà ne kodeei aboi kpaasi nye ya wala kpasẽ nya ya, hee ma je iko nya ya, walako woo ce ice nya ya, wala kete nya ya, wala gbankele nya ya, hee ku koo si mii iyi kpaasi nye go i ne fei. -Det. 5:7-21

I kaa yoko i manjia Ilaaõ 21

Domi Ilaaõ wa co iseenei ine ŋa, no wa ye bei ine fei wa ne. Ilu kuku kãma kù wee tengi bii woo ce laalo ŋa aa ba a mangi. –Jobu 34:21, 22

Ilaaõ i ni, Inɛ gɔ i nɛ tengi bii a mangi iyi n kaa n yɔɔ? I kù mà ŋa iyi n wa lele do ilɛ fei? –Jer. 23:24

Iwoi an yoko n bo ku jĩiɛ. Iwoi an sa n bo iyi i ku wa bɛ. Bii n bo lelei Aõ i wa bɛ, no bii n wa si inoi iku ŋa i wa bɛ ma. Baa idũ ci ya jɛa awo ilu kuku, inya i ya maa maɛi bɛi dasã. Dasã do idũ fei, bi ti awo, akãi. –Iri ku kõ 139:7, 8, 12

Ilaa $\tilde{2}$ i ya maa co bii feii, i ya maa ye ine jiida na do ine laalo na fei. -Monda 15:3

Nkāma kù wee iyi wa mangia Ilaa5 woo taka. Fei ndee i cī wa jilei si wajue. No nŋui awa fei aa ka tusea kuwee nwa.

-Heb. 4:13

Domi mii iyi a singa fei a boli, no mii iyi a ce si asii fei a naa ku fita gbugbãa. –Luku 8:17

22 ljuukpã hai nɛ kɔɔi inɛ ŋa iyi a kù dasi llaaɔ̃ naanɛ

Amu Amai amanɛ, an bɛ amalekam ŋa wa a naa a nya inɛ ŋa iyi a waa dasi inɛ ŋa kurarau a tekĩo ŋa hai tengi bii an naa n jɛ bommam, do inɛ ŋa iyi a waa ce laalɔ. Nɔ a dasi ŋa ina iyi ci ya ku, aa lesi awɔ si iri a kpata. -Matie 13:41, 42

Ine laalo na aa lo si ina iyi ci ya ku hee do dimi na iyi a gbeje Ilaa5 fei. –Iri ku k5 9:18

Amma si nsɛi, lele do ilɛ fei, do ide akãu bɛi Ilaaɔ̃ a kpa ŋau do ina. Wa mu ŋai hee koo toò ajɔ iyi a ciitia inɛ ŋa iyi a kù mà bɛɛrɛɛ nɔ a ce ŋa nfe. -Piɛɛ II, 3:7

Gbese iyi aa sã nŋa nŋui i jɛ nfe ku ce hee do ajɔ fei. Aa fɛɛfɛɛ do Ilaaɔ̃ do si amboi ilu gbugbãɛ. –Tɛs. II, 1:9

Bii i jɛ awɔɛ walakɔ isɛɛ wa dasiɛ dulum, buu i nyɔɔ ku jĩiɛ. Domi a tiaɛ i lɔ si kuwɛɛ iyi ci ya tã do awɔ akã walakɔ kutɛ akã do iyi aa nɛ awɔ minji do kutɛ minjiu fei nɔ a dasiɛ ina iyi ci ya ku. —Matie 18:8

Aŋai aa ye ijuukpã si ina iyi ci ya ku, ine dee dee ŋau mɔ si kuwee iyi ci ya tã.

-Matie 25:46

Domi i jile ajɔ si bii ine iyi i cicau a ciitiaò inei andunya fei nɔ ciitieu dee deei a je. Nɔ si waati iyi i dedee hai si bale, nŋu be wa nyisi iyi ntɔi. -IWB 17:31

Beebe moi Ilaaõ i mà bei a ce ku faaba ine na iyi a mà beeree si wahala. I no i mà bei a mu ine laalo na ku wahala na si ajoi ciitiu. -Piee II, 2:9

Domi kù ne bei aa ka ce iyi a kù leekĩ si wajui Kirisi ku ciiti nwa awa fei, no ku sãa ine fei si bei kookoosue iyi i ce si kuweee i to, bii laaloi, bii i no i je jiida moi.

–Korenti II, 5:10

Beebei kubie i kõ si ido nwa, no ka ne laakai ku sũ si ajoi ciitiu, domi si bei Kirisi i ye, beebe moi awa mo a ye si andunyau. –Zãa I. 4:17

Si bei ine baa yooma fei kù ne bei a ce iyi kù ku gbakã akã Ilaa5 ku bei ku ciitia. –Heb. 9:27

Doi n y ϵ iku η a, keekeò nla, a waa leek $\tilde{i}$ si wajui cit $\tilde{a}$ i bommau. No a ciitia η a do tia go iyi a ya ni tiai kuw $\epsilon\epsilon$. Aa ciitia iku η a si b ϵ i kookoosu n η a i to. —Kuy ϵ i Z $\tilde{a}$ a 20:12a 24

Amma didõi Ilaaõu kù je akã do kurarai Adamu. Ntoi ine nkpo i ku na kurarai ine akãu, amma didõi Ilaaõ i re. Amua iyi Ilaaõ i mua ine nkpo, iyi kù je do ngogo ku sã, wa naai hai bi Jesu Kirisi nŋu akã, nŋui i la i re. -Romu 5:15

Bɛɛbɛi kù jɛ na idɔɔbii inɛ gɔ, kù nɔ kù jɛ na kookaai inɛ gɔ amma na araarei Ilaaɔ̃i. –Romu 9:16

Ilaaɔ̃ kù wa anyii woo tɔɔ fufu ŋa, amma wa cea woo kaye ara ŋa didɔ̃. –Piɛɛ I, 5:5b

Domi i mà didõi Laf $\tilde{\epsilon}\epsilon$ nwa Jesu Kirisi ŋa, nŋu iyi i tako i j ϵ ilu amani, no i ce ara ϵ ilu are na iri nŋ ϵ , ku ba are ϵ u ku ce $\eta\epsilon$ ilu amani η a. —Kor ϵ nti II, 8:9

Amma bii dulum i kõosi, didõi Ilaaõ i ya kõosi ku caai ma. Si bei dulum i je bomma hee i naaò iku wa, beebe moi didõi Ilaaõ i je bomma ku ce wa ine dee dee ŋa ku ba ku mu nwa kuwee iyi ci ya tã na anu akã iyi a ne do Lafee nwa Jesu Kirisi.

–Romu 5:20b, 21

Do gbugbã nla nlai woo be ŋau a waa sisiò kujĩi Lafẽe Jesu hai si bale, no ino didõ nla nlai Aõ i wa si aŋa fei. -IWB 4:33

ldo ku kpaasi

Ilaaõ i temuaò amane ŋa wo si kuma hai ma nŋa, amma nsei wa sõ ine ŋa tengi bii a wa fei a naa a kpaasi ido nŋa. –IWB 17:30

Aawo. N wa n sĩ ŋɛ, iŋɛ taka nŋɛ, bii i kù sinda idɔ ŋa, iŋɛ fei aa kui bɛi aŋa mɔ. –Luku 13:3

Doi Piee i sõ na i ni, Ine fei i kpaasi ido nne i jo a dasi ne inyi do irii Jesu Kirisi ku ba Ilaaõ ku kpa idei dulum du ne, no aa ba amuai Ilaaõ ma na iyi i je Hundee. Na nnu, i kpaasi ido nne i sinda si Ilaaõ ku ba ku kpa idei dulum du ne. No Ilaaõ ku mu nwa kusĩmi jiida. –IWB 2:38 do 3:19-20a

Nkãma kaa nɛa inɛ iyi wa singa dulum dɛɛ dee dee, amma inɛ iyi i tɔɔ suurui dulum dɛɛ nɔ i jɔ laalɔ ku ceɛ, Ilaaɔ̃ a ce araareɛ. –Monda 28:13

Domi ino ku fo iyi Ilaaõ wa ceò ice i ya jo ine ku kpaasi daae no ku ba faaba. Dimii daa ku kpaasi be ihẽ i kaa ni, Bii n ma. Amma ino ku foi andunya i ya bí iku. –Korenti II, 7:10 26

Bii ine laalo i jo dulum ku cee ŋa fei, no i losi woodam ŋa ku jirima no wa ce mii iyi i sĩa do mii iyi i je dee dee, lafẽe kaa ku ma, a ba kuwee. –Ezekieli 18:21

Ine laalo ku jo laalo ku cee no ilu dulum mo ku jo lasabu laaloe na, no ku sinda ku too Ilaaõ, domi a ce araaree no ci ya gbeejiò idei dulum dii ine ku kpa.

–Ezai 55:7

Domi bii i ya kpa idei kurara iyi ine ŋa a ce nŋɛ, Ilaaõ Baa nŋɛ mɔ a kpa idei kurara nŋɛ. –Matie 6:14

Iyi Jesu i ye naanei ine nau noi i sõ weegeu i ni, Baakoom, a wo dulum dee. – Maaku 2:5

Na saabui Jesui a waa sisi nŋɛ iyi Ilaaɔ̃ a kpa idei dulum du ŋɛ. Dɔi Aɔ̃ i soo lele si awɔ njɛɛ, ku jɛ ilaalu do woo faaba nɔ ku muaò inɛi Isirɛli ŋa kpãa a kpaasi idɔ nŋa ku ba ku kpa idei dulum du ŋa.

-IWB 13:38b do 5:31

Wee, n wa n leekĩ andti ile, no n wa n too gaafara. Int iyi i gbo imum no i cĩim, an lo bi tte, no n baa ku je no awaò ka je ajo. -Kuyti Zãa 3:20

Njɛ ku fɛɛfɛɛ do mii 27 ndii andunya ŋa

Domi Aõ i nyisi ine fei didõe, didõ iyi wa mua ine na faaba. Didõu wa sõ wa ka jo kodeei andunya do kuwee iyi kù waa mà beerei Ilaaõ, ka ce kuwee nwa si andunyau ihẽ dee dee, ka ma ara nwa, no ka mà beerei Ilaaõ. -Tite 2:11, 12

I ce lasabui mii ndii lele ŋa, kù jɛ ti ilɛi aa ce ŋa. –Kol. 3:2

I maà dasi ara nyɛ si kookoosu laalo iyi amanɛ ya a waa ce si ilu kuku. Amma ì jo kookoosu dimi bɛɛbɛ ya a fita gbugbãa.

-Efesu 5:11

I maà ti i bi andunya ŋa do mii ŋa iyi a wa si andunya. Inɛ iyi i bi andunya, kubii Ilaaɔ̃ Baaba kù wa siɛ. Domi mii iyi i wa si andunya fei, bɛi kubi nfe nfei amanɛ, do kɔdɛɛi mii iyi iju wa yɛ, do faao ku ce, gɔgɔɛ gɔ kù waa naa hai bi Baaba, bii kù jɛ hai si andunya. -Zãa I, 2:15, 16

Iŋ ϵ iyi i kù leekĩò in ϵ akã ŋa, i kù mà ŋa iyi bii i gbɔ didõi andunya mb $\epsilon\epsilon$ i Ilaaõi i ya j ϵ ŋa? In ϵ iyi i bi nŋu ku gbɔ didõi andunya, mb $\epsilon\epsilon$ i Ilaaõi i ya j ϵ . –Jak. 4:4

Kubi titõ

An mu ny ϵ idɔ titɔ̃ nɔ si anyi ϵ an da ny ϵ si hunde titɔ̃ ma. An nya idɔ hai n ϵ yaase ny ϵ iyi i y ϵ b ϵ i kuta nɔ n da ny ϵ si idɔ iyi i n ϵ lasabu. —Ezeki ϵ li 36:26

Si bei i mà ŋa iyi Ilaaɔ̃ i je dee dee, i jo i mà ŋa iyi ine iyi wa ce dee dee fei amaei. A mà ine iyi i je amai Ilaaɔ̃ fei ci ya ce dulum ku maa mosi, domi amai Ilaaɔ̃ wa degbee, no Seetam ine laalou, kaa yoko ku cea ngogo. -Zãa I, 2:29 do 5:18

Bii ine go i ne anu akã do Kirisi i je ine titõ. Mii ndii tako ŋau a lo, no wee mii titõ ŋai a sãsi wa. –Korenti II, 5:17

Doi Jesu i jɛa i ni, An sõɛ nto, no a kù bi inɛ isɛ gbeejisia kaa yoko ku yɛ bommai Ilaaõ. –Zãa 3:3

Amma a we ne i ma na a jile ne ikã i je ti Ilaaõ na, a jo i je dee dee na na irii Lafee Isau Kirisi de Hundei Isaõ I afee nur

Jesu Kirisi, do Hundei Ilaaõ Lafẽe nwa. –Kɔrenti I, 6:11b

Domi a bí $\eta\epsilon$ ise gbeejisia, kù je do dimi iyi a ku, amma do dimi iyi kaa kui. Dimiui i je idei Ilaaõ, nŋui i je icui kuwee no kaa tã. –Piee I, 1:23

A yε bεi iku ŋa si wajui 29 dulum nɔ a jĩ do Kirisi ajɔ

Tako wo i ye nai bei iku na na irii kurara nne do dulum du ne. Si anu akã nwa do Kirisi, Ilaaõ i dede wa hai si bale ka je bomma lele do Jesu Kirisi ajo.

-Efesu 2:1 do 6

Kirisi takae i so dulum du wa si arae si jĩi ku gaauu, ku ba ka je bei iku si wajui dulum nɔ ka ce kuwee nwa dee dee. Do saabui kumeee ŋai i baò iri ŋa.

-Piεε I, 2:24

Ilaap i dede $\eta\epsilon$ hai si bale do Kirisi ajp. Na nyu, i de mii ndii lele bii Kirisi wa buba si awo njei Ilaaõ. I ce lasabui mii ndii lele ya, kù je ti ilei aa ce ya. Domi i kú si mii ndii andunya ya, kuwee titõ nye i no wa singa do Kirisi ajp bi Ilaaõ. Kirisii i je kuwee nye do nto, no ajp iyi a faata wa iye mo aa faata do nyu ajp aa ba ikpẽ nye si amboe. —Kol. 3:1-4

No ine na iyi a je ti Jesu Kirisi i yei bei a kpa kucei daai ara nna si ji ku gaau, do bine do kubie fei. Si bei Hundei Ilaaõi wa mu nwa kuwee, ka jo ku neò wa. -Gal. 5:24, 25

30 Κυwεε iyi ci ya tã

Si bei Moizi i gũ njo si jĩi hee lele si gbabuau, beebe moi amu Amai amane kù ne bei a ce iyi a kù gũ aram lele ku ba ine iyi i dasim naane fei ku ba kuwee hai tã. -Zãa 3:14, 15

Inε iyi i dasi Amau naanε fei i nε kuwεε hai tã. Inε mɔ iyi kù dasiε naanε kaa ba kuwεεu, amma idɔɔkɔ̃i Aɔ̃ i wa si irii lafɛ̃ε. –Zãa 3:36

Aamuai Ilaaõi i je kuwee iyi ci ya tã na anu akã nwa iyi a ce do Jesu Kirisi Lafẽe nwa. –Romu 6:23b

An sõ ŋ ϵ nto, in ϵ iyi wa gbo idem no i dasi in ϵ iyi i b ϵ m wa naan ϵ , laf ϵ ϵ i n ϵ kuw ϵ ϵ hai tã. Kaa naa bi ku ce ciiti ma, amma i kua iku i lo si kuw $\epsilon\epsilon$. –Zãa 5:24

Si lasabui nyu takat do didõt...nsti kunaai Woo faaba nwa Jesu Kirisi, nyui i nyisi wa didõu. Domi Kirisii i kpa irii gbugbãi iku no do saabui labaaru jiidau i nyisi wa kuwet iyi ci ya tã.

-Tim. II, 1:9b, 10

Faaba nwa kù nɛ sika

31

Hundei Ilaaõ takae wa sõ hunde nwa iyi a je amai Ilaaõ ŋa. –Romu 8:16

Seedau wee. Ilaaõ i mu nwa kuwee hai tã. Kuweeu, i wa si Amae. Ine iyi i ne Ama, i ne kuwee. Ine iyi kù ne amai Ilaaõ, kù ne kuweeu. N ko nge iyi ihei, ige iyi i dasi irii amai Ilaaõ naane, ku ba i mà iyi i ne kuwee hai tã ga. -Zãa I, 5:11-13a

Ine iyi i gba woodam nɔ wa jirimae, lafēe i bim. Ine iyi i bim, Baam a bi nŋu mɔ, nɔ amu takam an bi lafēe, nɔ an nyisie aram. –Zãa 14:21

Dee dee ku jɛi i ya naaò laakai ku sũ wa, nɔ a jɔ idɔ nŋɛ ku buba mam mam nɔ i nɛ wɔɔkɔ hee do ajɔ fei ŋa. —Ezai 32:17

No Ilaaõ i be Hundei amae wa si ido nwa ku nyisiò iyi awai a je amae ŋa. Hundeu wa kpoo Baaba. –Gal. 4:6

Si na iyi i jo i mu nwa Hundee, nŋui i jo a ma iyi a wee do nŋu, no nŋu takae mo i wee do awa. -Zãa I, 4:13

Bii a waa jirima woodai Ilaaõ, si bɛɛbɛi aa ka mà iyi a màa. —Zãa I, 2:3

32 Kirisi iyi i wa si wa wa mu nwa ino didõ

Nsei n wa n naa bi tee. Ide nau ih $\tilde{e}$ si waati iyi n wa andunyai n wa n foo, ku ba ana mo a kõò ino didõ na irim. –Zãa 17:13

Amma an naa n ye ne ma, aa weed ind didõ na, no ine go kaa yoko ku nya ino didõ nneu. –Zãa 16:22b

Domi bommai Ilaaõ kù je idei kuje do kumo, bii ku je dee dee ku je do laakai akã do ino didõ iyi Hundei Ilaaõ wa mu nwa. –Romu 14:17

Ino didõ nŋɛ a la si kpãai faaba.

-Ezai 12:3

I ye bei a kpakpaam si jii do Kirisi ajo. Na nyu, kù je na aram nii n wee ma, bebei Kirisii wa ce kuwee sim. No kuwee iyi n wa n wee nsei, n wa n weei do naane iyi n dasi si amai Ilaaõ, nyu iyi i bim no i na kuweee na irim. -Gal. 2:20

N sõ ne ine nnu bei ku ba ino didõm ku wa si ne, no ino didõ nne ku kõ. -Zãa 15:11

Aa jo n mà kpãa iyi wa bo si kuwee. Ino didõ nla nlai i wa bi tee, no ino didõu a ya maa weei hee do ajo fei. –Iri ku kõ 16:11

l gbe ka jirima llaaõ

33

Amma bii i kù waa jirima idei Ilaa5, no i waa ko si woodae ŋa, a kpã ŋe iju bei i tako i cea bala nŋe ŋa wo. –Sam. I, 12:15

I mà sãa sãa ŋa bii i so ara nŋɛ i daa inɛ gɔ si awɔ i waa jirimaɛ ŋa, inɛ iyi i waa jirimau bɛ ŋa aruɛi i jɛ ŋa. Bii i jɛ arui dulum ŋa, kɔkɔɔɛ nŋui i jɛ iku, bii i nɔ i jɛ arui Ilaaɔ̃ ku jirima, kɔkɔɔi nŋu mɔi a jɔ Ilaaɔ̃ ku ce ŋɛ inɛ dee dee ŋa. –Romu 6:16

No iŋɛ iyi i waa yɛ ijuukpã ŋau a mu nŋɛ kusīmi do awa taka nwa si waati iyi Lafɛ̃ɛ Jesu a faata wa hai lele do amaleka ilu gbugbãɛ ŋa. A naai do ina sàsà ku ba ku kpã inɛ ŋa iyi a kù mà Ilaaɔ̃ iju, aŋa iyi a kù waa jirima labaaru jiidai Lafɛ̃ɛ nwa Jesu. Gbese iyi aa sã nŋa nŋui i jɛ nfe ku ce hee do ajo fei. Aa fɛɛfɛɛ do Ilaaɔ̃ do si amboi ilu gbugbãɛ. –Tɛs. II, 1:7-9

Wee nnyi, idei kuwee i wee do idei ikpe i cica ŋa. Bii i jirima woodai Ilaaõ iyi n wa n sõ ŋe nnyi aa ba kuwee ŋa. Bii i kù jirimae ŋa mo, Ilaaõ a ce ikpe ŋe. -Det. 11:26-28a

34 I gbe ka fɔ ka ni a jε ti Kirisi

No gelei ine fei ku jesi iyi Jesu Kirisi nŋui i je Lafēe. Nŋu bei a na Ilaaõ Baaba amboi. –Fil. 2:11

Jesu i ni, Inɛ iyi i fɔ si wajui amanɛ ŋa i ni nŋu i gbam, amu mɔ an gbaa si wajui Baam iyi i wa lele. Amma inɛ iyi i kɔ sim si wajui amanɛ ŋa, amu mɔ an kɔ siɛ si wajui Baam iyi i wa lele. –Matie 10:32, 33

Ine iyi i jesi iyi Jesu i je amai Ilaaõ, Ilaaõ i wa sie, no lafee mo i wa si Ilaaõ. -Zaa I, 4:15

Bii i fo do gelee i ni Jesui i je Lafee, no i dasi naane si idoe iyi Ilaaõ i dedee hai si bale, aa ba faaba. Domi do idoi amane i ya dasiò naane ku ba ku je dee dee si wajui Ilaaõ, no do gele moi i ya foò ide ku ba ku baò faaba. —Romu 10:9, 10

Ntoi, ine iyi i ko si Ama, kù ne Baaba. Ine iyi i gba Amau i ne Baau moi. –Zãa I, 2:23

Domi ine iyi wa ce anyom do idem, amu mo Amai amane an ce anyoi lafe si waati iyi an naa n nyi wa si amboim do ti Baaba do ti amaleka kuma ŋa. -Luku 9:26 I mu ara ny ϵ ya, i jo hunde ny ϵ ku wo njoo, domi Seetam, mb $\epsilon\epsilon$ ny ϵ i, i dabii wa dõ anu b ϵ i muusu nla, wa d ϵ d ϵ in ϵ iyi a yo. I koò ara ny ϵ si waju ϵ do naan ϵ ku dasi nla nla. —Pi $\epsilon\epsilon$ I, 5:8, 9a

Si anyi nŋu, ŋɔi Hundei Ilaaɔ̃ i bɔò Jesu si gbabua ku ba Seetam ku lɛlɛɛ ku ceò laalɔ. Nɔ Jesu i jɛa i ni, Sɛkɛɛ bɛ Seetam. Domi kukɔi idei Ilaaɔ̃ i ni, Aɔ̃ Lafɛɛɛi aa tɔɔ, nɔ i wɛɛ na irii nŋu akã. Dɔi Seetam i bɛi i sɛkɛɛ hai bi tɛɛ, nɔ amaleka ŋa a nàa a naa ijɛ. –Matie 4:1 do 10, 11

Ide iyi i gbe n wa n bi n sõ ŋɛ wee. Si anu akã nŋɛ do Lafɛ̃ɛ i jɔ gbugbã nlaɛ ku mua iŋɛ mɔ gbugbã ŋa. I dĩ jĩnɛi igũ ŋa iyi Ilaaõ wa mu nŋɛ fei, ku ba i yɔkɔ i leekĩ dim dim i kɔsi bisii Seetam ŋa.

-Efesu 6:10, 11

Seetam nii i jɛ baa nŋɛ, nɔ i waa bi i ce idɔɔbii baa nŋɛ. Hai sinte woo kpa inɛi. Kù waa leekĩ si kpãai ntɔ domi ntɔ kù wa si gɛlɛɛ...ilu iboi, nɔ baai ilu ibo feii. -Zãa 8:44 36

Ka jɛ Seetam igũ

Si bei ine ŋau a ne ara do nje, Jesu takae i yei bei aŋa mo. I ce beebei ku ba na saabui ikue ku kpa gbugbãi Seetam, nŋu iyi i ne gbugbãi iku wo. –Heb. 2:14

Ine iyi i ya maa mosi dulum, inei Seetam nii, domi hai sintei Seetam wa ce dulum. Na ŋoi i jo Jesu, amai Ilaaõ, i naa ku kpaò irii icei Seetam. –Zãa I, 3:8

I cĩ nŋa iju ku ba a sinda hai ilu kuku a lɔ si inya kuma, nɔ a sinda hai si gbugbãi Seetam a naa bi Ilaaɔ̃, nɔ Ilaaɔ̃ i kpa idei dulum du ŋa a jɔ tubui iyāu aŋaò ŋa ajɔ, inɛ ŋa iyi Ilaaɔ̃ i cica a jɛ tɛɛ si na iyi i jɔ a dasim naanɛ. –IWB 26:18

Yooi a yoko ku fɛɛfɛɛ wa si kubii Kirisi. Tonya? Ma wahala. Ma ijuukpã. Ma ari. Ma are. Ma mbirisi. Ma iku. Amma si mii ŋau ihē fei a jɛ igũ mam mam na anu akã nwa do Kirisi, inɛ iyi i bi wa.

-Romu 8:35 do 37

Na nŋu, i sũa Ilaaõ iri ile. I kosi Seetam a sa nŋe ku jĩ. I sekee si Ilaaõ no nŋu mo ku sekee si ŋe wa. –Jak. 4:7, 8a

Njɛ ku bi wa nyisi iyi 37 a jɛ ti Kirisi

Baa bii n wa n fɔ ide do feei amanɛ ŋa ikã ikã do ti amaleka ŋa nɔ n kù bi inɛ, n yɛi bɛi isɔ iyi a waa cã walakɔ bɛi londi. –Kɔrɛnti I, 13:1

Amma mii iyi Hundei Ilaaõ i ya bí, nŋui i jɛ kubi, do inɔ didõ, do laakai ku sũ, do temua, do jiida ku jɛ, do inɔ akã, do naanɛ, do daa didõ, do ara ku mu.

-Gal. 5:22, 23a

No [Jesu] i beez ma isz gbeejisia i ni, Simoo, amai Zãa, i bim? No i ni, Lafže, i mà iyi n biz. Doi Jesu i sõo i ni, Gbã angudãm ŋa. -Zãa 21:16

Bii i jɛ i bim aa jirima woodam ŋa.

–Zấa 14:15

Bii ine go i ni nŋu i bi Ilaa $\tilde{2}$ no i cé kpaasie, ilu iboi. Domi ine iyi kù bi kpaasie iyi wa ye, kaa yoko ku bi Ilaa $\tilde{2}$ iyi kù waa ye.

–Zãa I, 4:20

Bii i bi nje ŋa, ine fei a mà iyi i je mocom ŋa. –Zãa 13:35

Si na iyi i jɔ a bi kpaasi nwa ŋa, nŋui i jɔ a mà iyi a kua iku, a lɔ si kuwɛɛ. Inɛ iyi kù nɛ kubi, si ikui i wa si. -Zãa I, 3:14

38 Kujĩi Jesu Kirisi hai si balɛ

Iyi Jesu i jĩ hai si bale ajo amaazuma daadaakou, bi Maari inei Madalau bei i tako i nyisi arae. Maariu Jesu i tako i lelea wete meeje wo. –Maaku 16:9

Ilaaõ i jo a kpa Jesu wo na irii dulum du wa no i jũu ma ku ba ku ce wa ine dee dee ŋa. –Romu 4:25

Awa a waa jɛ sɛɛda si mii iyi i ce ilɛi Juifu ŋa do ilui Jeruzalɛmu fei. Nɔ a kpakpaɛ si jĩi a kpaa. Amma si ajɔ mɛɛtasia Aɔ̃ i dedeɛ hai si balɛ nɔ i jɔ i tusɛ araɛ. Kù nɔ kù jɛ inɛ feii i yɔɔ bii kù jɛ awa iyi a jɛ sɛɛda iyi Ilaaɔ̃ i cica hai tako, awa iyi a jɛ nɔ a mɔ do nŋu si anyii kudedɛɛ hai si balɛ. –IWB 10:3941

Zakai azuma akã ma a totoo ma si ino ile. Tomaa i wa ino nŋa. No a cĩmbo gambo ŋa. Amma Jesu i faata si anini nŋa wa ma i ni, Laakai ku sũ ku wɛɛ nŋɛ. No i sõ Tomaa i ni, Co awom ŋa no i dasi ama awoɛ si bɛ. Naaò awoɛ wa ma i luò cingaam. Jo sika sikau bɛ, dasi naanɛ. Iloi Tomaa i jɛa i ni, Aõ Lafɛ̃ɛm. —Zãa 20:26-28

A nε kpãa ku cɔ iyi awa 39 mɔ aa ka dede hai si balε

I maà biti ŋa na iyi ihẽ, domi waati wa naa iyi iku ŋa iyi a wa si balɛ fei aa gbɔ imum, nɔ aa fita wa. Inɛ ŋa iyi a ce jiidaɛ aa jĩ si kuwɛɛ hai tã. Inɛ ŋa mɔ iyi a ce laalɔ aa jĩ si ciiti. -Zãa 5:28, 29

I kù mà iyi ihẽ ŋa? Awa iyi a dasi wa inyi fei ku ba ka ce anu akã do Jesu Kirisi, si ikuɛi a ce anu akã. Na nŋu, si inyi ku dasiu, i yɛ bɛi a si wa do nŋu ajɔ, nɔ a nɛ baa nwa si ikuɛ ku ba bɛi Kirisi i dede hai si balɛ do amboi Ilaaɔ̃ Baaba, awa mɔ ka maa nɛ si kuwɛɛ titɔ̃. Domi si bɛi anu akã nwa i jɔ a nɛ baa nwa si ikuɛu, kù nɛ sika a jɔ ka nɛ baa nwa si kudedeɛ hai si balɛ ma. —Romu 6:3-5

No bii Kirisi i wa si ŋɛ, baa do iyi ara nŋɛ i ku na dulum fei, Hundei Ilaaõ i mu nŋɛ kuwɛɛ domi i jɛ dee dee si wajui Ilaaõ ŋa. Ilaaõ, nŋu iyi i jĩ Jesu hai si balɛ, hundeɛ i wa si ŋɛ. Na ŋɔi i jɔ nŋu iyi i jĩ Jesu Kirisi hai si balɛu, a na ara nŋɛ iyi i kuu kuwɛɛ na saabui Hundeɛ iyi i wa si ŋɛ.

-Romu 8:10, 11

40

Ka jo kuwɛɛ nwa ku ma

I naa i cɔ inɛɛ ŋa nɔ i ra ŋa ku nya wa hai si awɔi mbɛɛ nwa ŋa, nɔ ku jɔ ka cea icɛ do wɔɔkɔ. Nɔ ka naa ka má, nɔ ka jɛ dee dee si wajuɛ do ajɔ fei si kuwɛɛ nwa. –Luku 1:68b, 74, 75

Kuwãu ihẽ fei tutu wai, baakoom ŋa. Na nŋu, ka jo ido nwa ku má sãa sãa si mii fei ku ba ara nwa do ido nwa kù maà ne taale kãma, no kumá nwa ku maa kõosi si Ilaaõ ku jirima. –Korenti II, 7:1

Iŋɛ inɛ nwa ŋa, a kɔ nŋɛ si si bɛi i sĩa i maa nɛ ŋa ku dĩa Ilaaĩ si. Ntɔi, i waa ce bɛɛbɛ tã ŋa. Amma iyi i gbe nsɛi, a waa tɔɔ ŋɛ do irii Lafɛ̃ɛ Jesu, i hanya i ce bɛɛbɛ i maa koo ŋa. Domi i ma wooda iyi a sĩ ŋɛ do yiikoi Lafɛ̃ɛ Jesu. Mii iyi Ilaaĩ i bi si ŋɛ, nŋui i jɛ i wɛɛ dee dee ŋa, waatɔ i nɔ ara nŋɛ mam mam si kpãai sakara ku ce. Iŋɛ fei i ma ara nŋɛ ku mu nɔ kuwɛɛ nŋɛ ku ma nɔ ku nɛ bɛɛrɛ. Domi Ilaaĩ ku kpe wa ka naa ka maa ce daa laalɔ, i gbe ka jɛ dee dee. —Tɛs. I, 4:1-4, 7

Amma i jɔ isɛɛnɛ nŋɛ fei ku má, bɛi Ilaaɔ̃ i má, nŋu iyi i kpe ŋɛ. Domi Ilaaɔ̃ i fɔ si kukɔɛ i ni, I jɔ kuwɛɛ nŋɛ ku má, domi amu takam n má. -Piɛɛ I, 1:15, 16

Ka jo kuwee nwa ku ma 41

Ilaaõ i cica wa tã hai waati iyi kù taka andunya ka je titee si kpãai Kirisi, no ka je ine kuma na ka maà ne taale kãma bi tee. No i jo i ne daa titõ na iyi i jo ti Ilaaõ no ku nyisi si dee dee ku je do kuwee hai ne dulum. Iyi be hai bi ntoi wa naa.

-Efesu 1:4 do 4:24

Tengi bei kpãa go a wa. Kpãau, kpãa kumái aa kpoo. Ine iyi kù má kaa yoko ku too kpãau ku lo. Ti inei Ilaao nai a je, no ine hai ne yaase kãma kaa too si. –Ezai 35:8

Amma bii a ce tuubai dulum du wa, Ilaaõ ilu naanɛi, nŋu iyi i ya ce dee dee, a kpa idei dulum du wa nɔ ku wɛ wa hai si laalɔ ku ce nwa fei. –Zãa I, 1:9

Na nŋu, si bɛi mii ŋau fei a ce nfe bɛɛbɛ, i jɔ i mà sãa sãa ŋa zaka bɛi i siã isɛɛnɛ nŋɛ ku maa má nɔ i mà bɛɛrɛi Ilaaɔ̃ ŋa.

-Piεε II, 3:11

I hanya i ce anu akã do ine fei no i ce kuwee iyi i sĩa ŋa domi ine go kù wee iyi a ye Lafẽe iyi kuweee kù má. – Heb. 12:14

42 Hundei Ilaaõ ku maa neò wa

Bii iŋɛ iyi i ya ce laalɔ ŋa i ma mii jiida ku na ama nŋɛ ŋa, i waa tamaa ma Ilaaɔ̃ Baa nŋɛ iyi i wa lele kaa so Hundeɛ ku mua inɛ ŋa iyi a waa tɔɔɛ? —Luku 11:13

Iyi a ce kutoou a tã ŋoi inya bii a totoou i yaya. Doi aŋa fei a kõò Hundei Ilaaõ ŋoi a wasi ku waazo idei Ilaaõ bebei do wooko. –IWB 4:31

An da nyɛ hundem si idɔ nyɛ, nɔ bɛɛbɛi an jɔ i yɔkɔ i maa too woodam ya, nɔ i jirima ya i maa ceò ya icɛ ya.

–Ezekieli 36:27

Amma iŋɛ, i kù waa too idɔɔbii ara nŋɛ, i waa nɛ ŋai bɛi Hunde i bi, domi Hundei Ilaaɔ̃ i wa si ŋɛ. Inɛ iyi kù nɛ Hundei Kirisi, lafɛ̃ɛ kù jɛ ti Kirisi. —Romu 8:9

Amma aa ba gbugbã ŋa waati iyi Hundei Ilaaõ i naa si ŋɛ. Aa jɛ sɛɛdam ŋa.

–IWB 1:8a

Woo dasi Jesu naane ŋa a ne ino didõ a kõò Hundei Ilaaõ. –IWB 13:52

I maà ya jɔ atẽ ku kpa ŋɛ, domi daa bɛrɛtɛkɛ fei si bɛi i wa. Amma i jɔ i kõò Hundei Ilaaɔ̃ ŋa. –Efesu 5:18

Kuwã jiida ŋa iyi Ilaaõ i cea 43 woo dasiε naanε ŋa

Ilaaõ i ya wee do ine ŋa iyi a weeò ino ku fo, no i ya faaba hai ne gbugbã ŋa.

–Ĭri ku kĩ 34:19

Ilaaɔ̃ i ni, Mii ŋau ihɛ̃ fei, awɔm nii i ce ŋa, na irim nii a wɛɛ. Inɛ iyi an maa n cɔ wee, inɛ iyi wa wahala nɔ i kua gbugbã do inɛ iyi wa gbɔ idem. —Ezai 66:2

Doi Jesu i sõo i ni, I ni bii an yoko do. Ine iyi i dasi naane, a yoko ku ce fei ndee.

–Maaku 9:23

Iŋɛ baakɔɔm ŋa, i maà biti do ijuukpã iyi wa naa si ŋɛ bɛi ina ku cɔò laakai nŋɛ. I maà ti i dooɛ mii ikã. Amma i jɔ inɔ nŋɛ ku dɔ̃ bii i waa ce ikpɛ̃ si wahalai Kirisi ŋa, ku ba i nɛ inɔ didɔ̃ nla nla ŋa si ajɔ iyi a nyisi amboi nla nlaɛ. —Piɛɛ I, 4:12, 13

[Ilaaɔ̃] a gbã cikãi iju nŋa ŋa fei. Iku kaa wɛɛ ma do inɔ ku fɔɛ, do kukpata do ara ku ro, domi mii ndii tako fei i nɛ.

-Kuyei Zãa 21:4

Amma i hanya titã ŋa i ce idoobii Ilaaõ do bei aa ce i jo bommae ku bo waju. Iyi i gbe fei nŋui a kõo nŋe si. –Matie 6:33

44 Kuwã iyi a cea inε ŋa iyi a dasi kulεlε

Nsei, a yoko ku sobi ine ŋa iyi a wa si kulele, domi nŋu takae i ye ijuukpã si kulele. –Heb. 2:18

Bii i waa kua inyi an wee do awo, no bii i waa kua ido, inyi kaa jee. Bii i waa kua ina, inau kaa joe. -Ezai 43:2a

I kù yɛ dimii laakai ku cɔ gɔ ŋa bii kù jɛ dimi iyi inɛ fei i ya yɛ. Ilaaɔ̃ ilu naanɛ, kaa jɔ a cɔ laakai nŋɛ ku re iyi aa yɔkɔ i temuaò ŋa. Amma si laakai ku cɔ baa yooma fei i ya nyi ku ce bii ku fita ma ku ba i yɔkɔ i temua si ŋa. —Kɔrɛnti I, 10:13

Wahala nkpo nkpo i ya naa si ine dee dee na, amma Ilaaõi i ya sobi na si fei ndee. –Iri ku kõ 34:20

Domi a mà si fei nd ε iyi i ya ba aman ε Ilaaõ wa ce ic ε ku ce nŋa jiida, in ε ŋa iyi a buu, aŋa iyi i kpe si idɔɔbi ε . –Romu 8:28

Domi a ne woo wee nla iyi a yoko ku ce araarei gbugbã hai ne nwa si na iyi i jo a lelee ku ceò laalo si mii fei bei awa mo, amma ku ce dulum. -Heb. 4:15

Kuwã iyi a cea inɛ 45 ŋa iyi a jɛ igũ

Inε iyi i jε igũ a jε tubii mii ŋau ihẽ, nɔ an jε Aõ Baabaε, nɔ nŋu mɔ ku jε amam. –Kuyεi Zãa 21:7

Ine iyi i je igũ, nŋui an mua gbugbã a yei bei sobe si tempilii Ilaaõ, kaa fita ma. An ko irii Ilaaõ sie do irii ilue, iyi i je Jeruzalemu titõ, iyi a cita wa hai lelei Ilaaõ. No n ko iri titõm sie. —Kuyei Zãa 3:12

Ine iyi i je igũ, nŋu mo a dasi jaae fũfũ be ihẽ. N kaa n kpa irie si tiai kuwee ma. Si bantuma an jesi si wajui Baam do amalekae ŋa iyi inem nii. -Kuyei Zãa 3:5

Ine iyi i je igũ, lafẽei an jo ku bam ku buba si citãi bommam, si bei amu mo n je igũ no n buba do Baam si citãi bommae. –Kuyei Zãa 3:21

Ine iyi i ne itĩ, ku sotĩ ku gbo mii iyi Hundei Ilaaõ wa sõ igbei inei Jesu ŋa. Ine iyi i je igũ, an mua kpãa ku je isoi jĩi ndii kuwee iyi i wa ino lamboi Ilaaõ. Ine iyi i je igũ no wa ce iyi n bi hee kooe an mua yiikoi si antai dimi fei. -Kuyei Zãa 2:7, 26

46 Ilaaõ wa fo idei njε ku kosii abo do moko

Nsɛi, inɛ ŋa iyi a so njɛ tã aŋai n wa n sɔ̃ woodau ihɛ̃, abo kù maà kɔ mɔkɔɛ. Amma bii i kɔ mɔkɔɛ, kú buba kù maà so mɔkɔ titɔ̃, walakɔ kú nyi bi mɔkɔ nwou. Kù nɔ kù sĩa mɔkɔ ku kɔ si aboɛ. Kù jɛ amui n wa n na ŋɛ woodau ihɛ̃, Lafɛ̃ɛi wa na ŋɛ. A dĩ aboi si mɔkɔɛ bi mɔkɔɛ i wɛɛ si hunde, amma bi mɔkɔu i ku, abou i nɛ araɛ ku so mɔkɔ titɔ̃ iyi i bi, lafɛ̃ɛ de ku jɛ woo dasi Jesu naanɛ. —Kɔrɛnti I, 7:10, 11, 39

Beebe moi inaabo iyi i so moko, wooda i tilasie ku wee do mokoe si waati iyi mokou i wee, amma bii i ku abou i fita hai si woodai nje ku so. Na nŋu, no mokou wa wee i koo i soò moko mmu, sakarai aa kpoo, amma bii mokoe i ku, i fita si woodai. Waati beebe bii i so moko mmu kù je sakara. —Romu 7:2, 3

Ine iyi i ko si aboe no i so mmue i ce sakarai. Inaabo iyi mokoe i ko sie, ine iyi i soo i ce sakarai. –Luku 16:18

Ine iyi i ko si aboe no kù je na sakara, mokooyi i coo sakara. Bii i so moko titõ, moko iyi i sou, nŋu takae i ce sakarai. -Matie 5:32b

Kuyĩi Kirisi wa

Bii n koo n ce nyɛ bi ku wa n tã an nyi wa ma, n naa n gbã yɛ n boò yɛ bi tom, ku ba iyɛ mo i wa bii n wa. -Zãa 14:3

Waati bɛɛbɛ nyindai amu Amai amanɛ a nyisi si lele. Nɔ dimii andunya fei aa maa dɔ̃ anu do njo. Aa yɛ amu Amai amanɛ n wa n naa hai lele si kudũi ijĩ do gbugbã nla nla do amboi. –Matie 24:30

Insi nssi na ilu dulum nai iyi a kù leekĩo Ilaaɔ̃ nnu akã. Nnui i jɔ [Jesu] i ni ins iyi wa ce anyɔi nnu Amai Amanɛ, walakɔ wa ce anyɔi idei nnu si waju nna, nnu mɔ á ce anyɔi lafɛ̃s waati iyi nnu á nyi wa. Nɔ waati iyi nnu á nyi wa á nyi wai do amboi Baai nnu do amalekaɛ na ajɔ. —Maaku 8:38

Iŋɛ baakɔɔm ŋa, si nsɛi a jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa, amma a kù mà bɛirei aa ka naa ka jɛ ala. Do nŋu fei, a mà waati iyi Kirisi a naa ku faata wa aa ka jɔɔ, domi aa ka yɔɔ bɛi i yɛ. -Zãa I, 3:2

Domi amu Amai amane an nyi wa ma dei kam kam do amboii Baam do amalekam na ajo. Si waati beebei an sãa ine fei si yaase bei i jeò kuweee. —Matie 16:27 Lele do ilɛ fei a naa ku lɔ amma idem kaa lɔ pai. –Luku 21:33

Kukoi idei Ilaaõ fei hai bi Ilaaõi wa naa. No i ne aranfãani ku ko ine ŋa si cio, ku nyisi amane kurarae, no ku dasie kpãa jiida ma, no ku nyisie yaase bei a jeò dee dee. —Tim. II, 3:16

Ideei i ye bei fitila iyi wa ma iya si kpaam. –Iri ku ko 119:105

l ce kutɔɔ nɔ i kpaa njɛ idei kurara

[Jesu i ni,] Bɛ ihɛ̃i i sĩa i ya ce kutɔɔ ŋa, Ilaaɔ̃ Baa nwa iyi i wa lele, jɔ inɛ fei ku ma iyi awɔi i jɛ inɛ kuma. Awɔi i jɛ ilaalu ntɔ, jɔ inɛ fei ku jirimaɛ. Jɔ inɛ fei ku ce idɔɔbiɛ si ilɛu ihɛ̃ bɛi a waa ce lele. Mu nwa ijɛi nnyi nwa. Kpa idei dulum du wa bɛi awa mɔ a ya ka kpa idei kurara iyi inɛ ŋa a ce nwa. Maà ti i jɔ kulɛlɛ ku re wa do gbugbã. Amma nya wa hai si awɔi Seetam. Domi awɔi i nɛ bomma do gbugbã do amboi hee do ajɔ fei. Ami. Domi bii i ya kpa idei kurara iyi inɛ ŋa a ce nŋɛ, Ilaaɔ̃ Baa nŋɛ mɔ a kpa idei kurara nŋɛ. —Matie 6:9-14

Kpãai faaba

N ne bukaatai woo faaba

Domi inɛ fei i ce dulum nɔ a kua amboi Ilaaɔ̃. –Romu 3:23

Kirisi i ku na irim

Gbakā akāi Kirisi i ku na dulum. Nŋu iyi i jɛ inɛ dee dee, i ku na inɛ laalɔ ŋa, ku ba ku bɔò wa bi Ilaaɔ̃. —Piɛɛ I, 3:18a

I gbe n kpaasi ido

Nkāma ka nea ine iyi wa singa dulum dee dee dee, amma ine iyi i too suurui dulum dee no i jo laalo ku cee, Ilaaõ a ce araaree. –Monda 28:13

I gbe n dasi Jesu naane

Amma ine go ŋa a gbaa no a dasie naane, no i mu nŋa gbugbã a jeò amai Ilaaõ ŋa. –Zãa 1:12

An yoko n ma sãa sãa iyi n ba faaba Inε iyi i nε Ama, nŋui i nε kuwεε. -Zãa I, 5:12a

An sõ ŋɛ ntɔ, inɛ iyi wa gbɔ idem nɔ i dasi inɛ iyi i bɛm wa naanɛ, lafɛ̃ɛ i nɛ kuwɛɛ hai tã. Kaa naa bi ku ce ciiti ma, amma i kua iku i lɔ si kuwɛɛ. -Zãa 5:24 Published in numerous languages by World Missionary Press, Inc., as God supplies funds in answer to prayer. For questions or more information by country, visit: www.wmp-contacts.org

Watson Goodman i totoo isei ide ŋau

Hai sã fia - maà taa

Read booklets online or by App www.wmp-readonline.org

273/2 Monkole HFA